

Nulägesanalyser av innovationer i jordbruks- och landsbygdsföretag

Lina Bjerke, Phd. Economics

Sara Johansson, Phd. Economics

Jönköping International Business School

Bakgrund

- Konkurrenskraft bygger i allt högre grad på förmågan till innovation och förnyelse
- Ökat fokus på innovation i EU:s gemensamma jordbrukspolitik
- Politik för innovationsfrämjande bygger på kunskap om innovation i större företag, som företrädesvis finns i städer och är verksamma inom tillverkningsindustri och tjänstesektorn.
- Kunskap kring innovation i landsbygdsföretag är mycket knapp och jordbruksföretagen är i princip helt obeforskade på detta område.

Arie de Geus:

“The only long-term sustainable competitive advantage is to learn faster than your competitors”

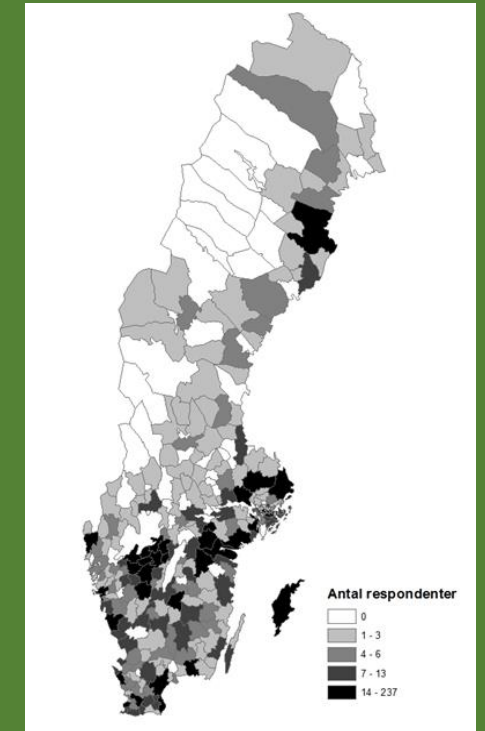
Vad är syftet med utredningen?

Nulägesanalys av innovationer i svenskt jordbruk och på Sveriges landsbygder- kartlägga innovation och samverkan genom en enkätundersökning

1. Undersöka skillnader mellan jordbruk och företag utanför jordbruket
2. Undersöka skillnader i mellan företag i städer med företag i landsbygder
3. Undersöka betydelsen av samverkan för innovation

Jordbruksverkets
innovationsundersökning:

2004 respondenter, varav -
1053 jordbruksföretag
- 1081 företag i landsbygd

Tidigare forskning

Faktorer som driver innovation

- System av olika typer av kunskaper och kompetenser
- Förmågan att absorbera, implementera och kombinera olika typer av kunskap
- *Path dependency* – innovation uppkommer om och om igen
- Mångfald i kunskaper och kompetenser

Innovation i småföretag

- Småföretag är i hög grad innovativa
- Innovationsprocessen i småföretag förutsätter mer externa resurser

Geografin har betydelse för kunskapsintensiva verksamheter

- Kunskapsöverföring är avståndskänslig vilket gör att kunskapsuppbyggnad och lärande är enklare i täta miljöer
- Lokalt kunskapsutbud är viktigt för innovation inte minst sådan kunskap som förmedlas via tjänstemarknaden
- KIBS och andra kunskapsintensiva verksamheter är starkt lokaliserat till täta miljöer

Innovativa miljöer kännetecknas av:

- Kunskap
- Täthet
- Mångfald
- Acceptans
- Interaktion

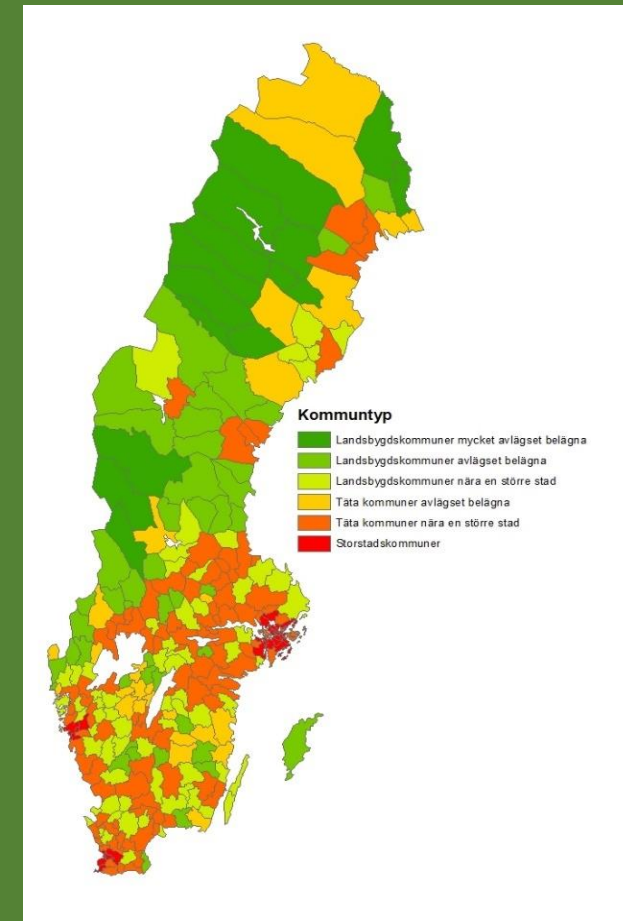

"... cities are, by definition, full of strangers."

- Jane Jacobs

Utmaningar för företag utanför täta miljöer

- Svag kompetenstillgång och få forskningsmiljöer
- Liten mångfald
- Långa avstånd
- Innovationssystem koncentreras kring aktörer i större städer
- Nationell politik för innovation fokuserar på större företag
- Innovationspolitiken har historisk inte fokuserat på företag i primärproduktionen.

Innovationsprocesser i företag i stads- och landsbygdskommuner

1. Finns det skillnader i innovationsbenägenhet mellan företag belägna i landsbygdskommuner och stadskommuner?
2. Vilka faktorer stimulerar innovation i landsbygdsföretagen och skiljer sig dessa från företag i stadskommuner?
3. Hur fördelar sig beviljade EIP-stöd i geografien?

Tidigare forskning kring innovationer
På landsbygden:

Rabinowicz et al (2012), Bergman (2017), OECD (2018):

Landsbygdernas innovationssystem hämmas av flera systemmisslyckanden (svag kunskapsinfrastruktur, svaga stödjande strukturer, lite interaktion)

Fritsch & Meschede (2001), Tödtling (1992):
Landsbygdernas innovationsaktiviteter fokuserar i högre grad på processinnovationer och kopierande.

North & Smallbone (2000); Bjerke och Johansson (2015), Wincent et al (2015):

Trots svag tillgång på kunskap och glesa strukturer för kunskapsdelning finns en stor innovationskraft i landsbygdernas företag

1. Finns det skillnader i innovationsbenägenhet mellan företag belägna i landsbygdskommuner och stadskommuner?

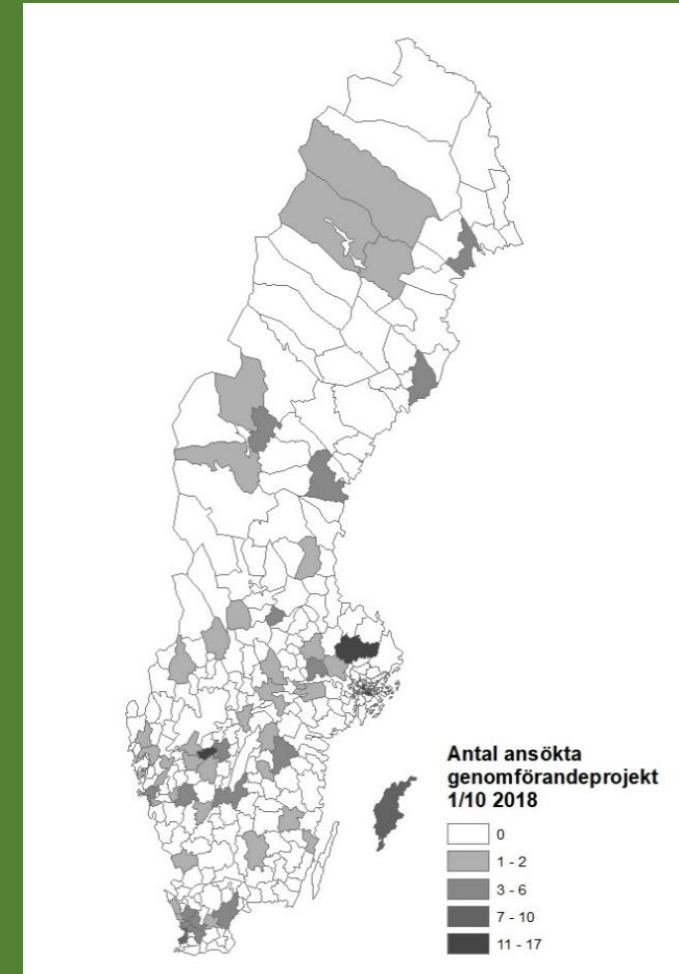
- Inga väsentliga skillnader mellan stadskommuner och landsbygdskommuner vad gäller företagens innovationsbenägenhet.
- Avlägset belägna kommuner sticker ut med en jämförelsevis hög andel innovativa företag.
- Tjänsteinnovation är vanligaste innovationstypen i täta kommuner och tätortsnära landsbygdskommuner medan produkt- eller process innovation dominerar i glesa kommuner.
- Både stads-, och landsbygdsföretag anger kompetensbrist som ett hinder för innovation, problemet dock större i landsbygdsföretag. Brist på kapital är ett annat hinder för innovation i såväl stadskommuner som landsbygdskommuner.

2. Vilka faktorer stimulerar innovation i landsbygdsföretagen och skiljer sig dessa från företag i stadskommuner?

- Tillgång till intern kunskap inte signifikant för innovation oavsett företagets lokalisering.
- Export och koncern tillhörighet ökar sannolikheten för innovation i landsbygdsföretagen (ej signifikant för företag i städer).
- Tillgänglighet till KIBS ökar sannolikheten för innovation i företag i stadskommuner.
- Samverkan (i synnerhet internationell samverkan) verkar viktigare för att stimulera innovation i landsbygdsföretagen.
 - Samverkansfrekvens?
 - Samverkansmönster?

3. Hur fördelar sig beviljade EIP-stöd i geografien?

- En stor del av EIP-stöden beviljas aktörer i tätorter
- Drygt två tredjedelar av EIP-ansökningarna kommer från aktörer i stadskommuner
 - Större potential att stöden resulterar i innovationer inom jordbruket
 - Effekter på landsbygdernas utveckling riskerar att utebli om stöden hamnar i stadskommuner.
 - Stöden har potential att stärka landsbygdernas innovationssystem

Kunskaps- och innovationsnätverk i olika miljöer

- Vilka faktorer påverkar att företag samverkar?
- (Vilka faktorer påverkar jordbruksföretagens samverkansmönster?)
- Påverkar geografin samverkansmönster och finns det skillnader mellan städer och landsbygder?
- Påverkas samverkansmönster av de stödåtgärder som finns i landsbygdsprogrammet?

Tidigare forskning kring samverkan och kunskapsnätverk:

Tödling et al. (2013), Cantwell och Zang (2012):

Innovation är ett resultat av intern och extern kunskap.

Bjerke & Johansson (2015), Trippi (2011), Moodysson et al. (2008):

Samverkan mellan företag stimulerar innovation.

Fitjar & Rodríguez-Pose (2013):

Möjligheterna till samverkan begränsas av geografiska och kognitiva avstånd.

Vilka faktorer påverkar att företag samverkar?

- Sannolikheten för samverkan är större i företag
 - med fler än 10 anställda
 - som exporterar
 - som finns i storstadsregioner
- Stora företag är mer sannolika att samverka över längre avstånd (nationellt och internationellt)
- Exportföretag har större sannolikhet att samverka internationellt.
- Små skillnader mellan innovativa och icke-innovativa företag

Påverkar geografin samverkansmönster och finns det skillnader mellan städer och landsbygder?

- Inga signifikanta skillnader mellan jordbruk och icke-jordbruksföretag vad gäller sannolikheten för samverkan med aktörer inom den egna kommunen.
- Sannolikheten för samverkan är större för företag i storstadsregioner, detta tycks dock inte gälla för jordbruksföretag.
- Företag i kunskapsstarka regioner är mer benägna att samverka internationellt (troligtvis en storstadseffekt).

Påverkas samverkansmönster av de stödåtgärder som finns i landsbygdsprogrammet?

Jordbruksföretagen samverkar i hög grad lokalt med aktörer i den egna sektorn.

- EIP-stödet tvingar jordbruksföretagen att samverka utanför den egna sektorn
- EIP-stödet leder till samverkan över längre avstånd.
- Tycks ofta vara en aktör utanför jordbruket som är projektsökare.

Sammanfattande slutsatser

- Jordbrukets innovation främjas av intern och extern kunskap
- Landsbygdsföretagens (däribland jordbruksföretag) innovation främjas av koncerntillhörighet och export
- Samverkan viktig för innovation i både stad och landsbygd men verkar inte driva innovation i jordbruksföretag
- Jordbruksföretagen samverkar i hög grad lokalt med aktörer i egna sektor
- Jordbrukets samverkansmönster präglas inte av olika typer av täthet men istället av det lokala näringslivets specialisering till jordbruk
- EIP-stöden har potential att stärka landsbygdernas integrering i nationella innovationssystem men en övervägande del av medlen hamnar i stadskommuner som redan är väl integrerade i regionala och nationella kunskapsnätverk.
- EIP-stöden bidrar sannolikt till att stärka jordbrukets kunskaps- och innovationssystem.